

YOLUXUCU RİNOTRAXEİT

iti gedişli kontagioz virus xəstəliyidir. Tənəffüs traktı üzvlərinin, cinsiyyət üzvləri və mərkəzi sinir sisteminin pozğunluqları ilə səciyyəlidir.

Törədicisi. DNT-li virusdur, yuxarı tənəffüs yolları, konyuktiva və çoxalma orqanlarının selikli qişasmda çoxalıb, parazitlik edirlər. Epizootologiyası. Yoluxmanın mənbəyi xəstə və xəstəlikdən sağalmış virus daşıyıcı heyvanlardır. Viruslar bu heyvanların ağız, burun və sidik-cinsiyyət üzvlərinin axıntılarının tərkibində ətrafa yayılır (sağaldıqdan sonra iki ilə kimi).

Yoluxma kontakt yolla baş verir, əsas yoluxma yolları aerogen və cinsiyyət üzvləri vasitəsilədir. Bu da xəstəliyin forması və əsas klinik əlamətlərini şərtləndirir. Xəstəliyə bir qayda olaraq böyük heyvandarlıq təsərrüfatlarında rast gəlinir.

Heyvanların əlverişsiz şəraitdə, bağlı halda saxlanması, yüksək rütubət və normal mikroiklimin olmaması, keyfiyyətsiz yemləmə xəstəliyin ağırlaşmasına böyük təsir göstərir. Epizootik prosesin dinamikası sürüdə həssas heyvanların sayından və onların immunobioloji statusundan asılıdır. Xəstəlik başladıqdan qısa vaxt sonra bütün həssas heyvanlar yoluxurlar. Cavanlarda xəstəlik qeyri-tipik əlamətlərlə gedə bilər.

immunitet. Xəstəlikdən sağalmış heyvanlarda uzunmüddətli gərgin immunitet yaramır (xüsusilə tənəffüs orqanlarının yoluxması zamanı). Ana tərəfindən balaya ötürülən immunitet 6 ayadək davam edir.

Klinik əlamətləri. inkubasiya dövrü 4 gündən artıq olmur. Xəstəliyin ilk klinik əlamətləri (yüksək temperatura, zəiflik, yemdən imtina, südün azalması) qəfildən meydana çıxır. Törədicinin orqanizmə düşmə yollarından asılı olaraq xəstəliyin respirator və -ya genital forması inkişaf edir. Respirator forma burundan güclü axıntı, udlaq və qırtlağın şişməsi, burun aynasının qızarması, öskürmə və tənəffüsün çətinləşməsi ilə səciyyəlidir.

Bəzən heyvanlarda artritlər və konyuktivit də inkişaf edir. Əgər proses mürəkkəbləşməzsə, heyvan 7-10 gün ərzində sağalır. Proses şərti-patogen mikroblarla mürəkkəbləşərsə, pnevmoniya və digər patoloji proseslər baş verir. Körpə və cavan heyvanlarda diareya müşahidə edilir. Boğaz heyvanlarda balasalma boğazlığın ikinci yarısında baş verir. Genital formalı xəstəlikdə inək və düyələrdə cinsiyyət orqanlarının iltihabı əmələ gəlir, suluqlu şişlər və yaralar inkişaf edir.

Diaqnozu. Epizootoloji, klinik və laborator müayinələrinə əsasən . inamla diaqnoz qoymaq olar. Seroloji reaksiyalardan neytrallaşma, presipitasiya və s. geniş istifadə edilir. laboratoriya analizləri üçün patoloji material burun axıntısı, sidik-cinsiyyət yollarının seliyi götürülür. Cəsədlərdən ölümdən 2 saatdan gec olmamaqla, traxeya, ağciyər, beyin, balalıq, atılmış balalardan isə - parenximatoz orqanlardan bir parça götürülə bilər.

Bu materiallarda virus aşkar olunduqda və ya rekonvalesent h'v.ııııııı qanında antitellərin artımı dörd dəfədən çox olduqda • lı,ıı / qoyulmuş hesab edilir.

Müalicəsi. Spesifik müalicə vasitəsi kimi xəstəlikdən sağalmış lı vvanların antitellərin titri 1:32-dən az olmayan serumu istifadə olunur. Müalicədə ikinci mikroflora ilə sirayətlənmənin qarşısının alınması mühüm əhəmiyyət daşıyır. Müalicə üçün antibiotiklər, sulfanilamid preparatları (yaxşı olar ki, ıcuazol halında) tətbiq edilməlidir. Digər simptomatik müalicə vasitələri də tətbiq edilə bilər. Cjenital formada antiseptik preparatların bütün növlərindən isil'adə etmək olar (antibiotiklər, sulfanilamidlər, nitrofuranlar və s.).

Profilaktika və mübarizə tədbirləri. Spesifik fəal immunizasiya üçün 1111 və zəiflədilmiş vaksinlərdən istifadə olunur. Hazırda qaramalın inotraxeiti və paraqrip-3 xəstəliyinə qarşı assosiasiya olunmuş vaksin hıazırlanmışdır. Xəstəliyin ümumi profilaktikasına heyvanların normal /oogigiyeniki normativlərə uyğun şəraitdə bəslənməsi, habelə insərrüfatda tələb olunan baytar-sanitar tədbirlərinin yerinə yetirilməsi daxildir.

Sürünün komplektləşdirilməsi və yeni gətirilən heyvanların karantində saxlanmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir. Qeyri-sağlam təsərrüfatlardan törədiciyin sağlam zonalara keçməsinə qarşı tədbirlər həyata keçirilməlidir. Xəstə heyvanları təcrid edib müalicə, sağlamları isə peyvənd etmək lazımdır. Təsərrüfatda məhdudiyətlər heyvandarlıq binalarında yekun dezinfeksiya işləri yerinə yetirildikdən və axırmcı xəstə heyvanm sağalmasmdan 30 gün keçdikdən sonra götürülə bilər.